

Klub Przyrodników

ul. 1 Maja 22, 66-200-Świebodzin
Konto: BZ WBK SA o/Świebodzin nr 28 1090 1593 0000 0001 0243 0645
tel./fax 068 3828236, e-mail: kp@kp.org.pl, [http:// www.kp.org.pl](http://www.kp.org.pl)

Świebodzin, 18 maja 2011 r.

Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego

W związku z konsultacjami społecznymi projektu zmiany planu zagospodarowania przestrzennego województwa, przedstawiamy następujące uwagi i wnioski:

1. Negatywnie opiniujemy zamierzenie eksploatacji złoża węgla brunatnego Gubin/Gubin 1, a w szczególności ewentualną odkrywkową formę takiej eksploatacji. Odkrywkowa eksploatacja tego złoża:
 - a) Wywarłaby bardzo negatywny wpływ na krajobraz, zasoby wodne i różnorodność biologiczną. O ile negatywne oddziaływanie na krajobraz zostało wskazane w „prognozie”, to opis negatywnych oddziaływań na różnorodność biologiczną wymagałby koniecznie uzupełnienia ! Należy tu w szczególności wskazać, że obszar Gubin-Brody jest obszarem skupiania się unikatowych w skali województwa i kraju stanowisk roślin chronionych, ginących i zagrożonych – odkrywkowa eksploatacja węgla na tym obszarze oznaczałaby ryzyko istotnego uszczuplenia różnorodności biologicznej województwa !
 - b) Spowodowałaby pogorszenie stanu wód podziemnych, a tym samym nieosiągnięcie celów środowiskowych dla wód podziemnych w sensie Ramowej Dyrektywy Wodnej UE i ustawy Prawo Wodne. Prognoza oddziaływania na środowisko wymaga uzupełnienia o ten aspekt !
 - c) Byłaby niezgodna z wola społeczności lokalnych, wyrażoną w referendach,
 - d) Byłaby niezgodna z polityką Unii Europejskiej, zakładającą do 2020 r. zmniejszenie o 20% emisji CO₂ i zużycia energii (realizacja tego celu nie jest możliwa na drodze rozwoju energetyki opartej na węglu brunatnym).

Nie sprzeciwiamy się ochronie złoża jako zasobu strategicznego, ale możliwego do eksploatacji tylko w razie nieprzewidzianej zmiany uwarunkowań polityki energetycznej i raczej tylko w odległej przyszłości, z zastosowaniem mniej szkodliwych technik eksploatacji, niż kopalnia odkrywkowa. Wnioskujemy, by w planie zapisać powyższe zastrzeżenie.

2. Uchwałą 270/2007 z dnia 26.10.2007 r. została przez Radę Ministrów ustanowiona „Krajowa strategia ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej oraz Program działań na lata 2007-2013”. Strategia ta stanowi więc program rządowy, którego ustalenia powinny być obligatoryjnie przeniesione do planu zagospodarowania przestrzennego województwa.

W zadaniu nr 30 przewiduje się „Powołanie, w oparciu o dokonaną analizę oraz uwzględniając uwarunkowania społeczno-gospodarcze, nowych obszarów chronionych. (...) powołanie parków krajobrazowych, w tym [zakres dot. woj. lubuskiego]: PK Puszczy Drawskiej, PK w Borach Dolnośląskich (..), powiększenie PK (...) Łagowskiego, Pszczewskiego, oraz (...) nowych rezerwatów przyrody.

Wnioskujemy¹ o ujęcie tego zadania w planie zagospodarowania przestrzennego województwa, wraz ze wskazaniem proponowanych parków krajobrazowych i rezerwatów na mapach.

3. Pozytywnie opiniujemy wskazanie rzek wymagających „renaturyzacji z punktu widzenia funkcjonowania wędrownych gatunków ichtiofauny”. Jest to działanie zgodne z wymogami wynikającymi z Ramowej Dyrektywy Wodnej i z aktualnego brzmienia Prawa Wodnego. Ponieważ przedstawiona do konsultacji mapa nie jest zbyt czytelna, zwracamy uwagę, że w tym zakresie powinny być wskazane co najmniej rzeki:

- a) Ujęte w opracowaniu „Ocena potrzeb i priorytetów udroźnienia ciągłości morfologicznej rzek w kontekście osiągnięcia dobrego stanu i potencjału części wód w Polsce (KZGW 2010 r.) – czyli Odra, Warta, Noteć, Drawa, Obra, Ilanka, Pliszka, Nysa Łużycka, Bóbr, Kwisa,
- b) Znajdujące się w obszarach Natura 2000 mających znaczenie dla wspólnoty, chroniących ryby (w tym w szczególności: głowacza białopłetwego, bolenia, minogi) – w związku celem wodno-środowiskowym dla obszarów chronionych wynikającym z art. 38f ust 1 Prawa Wodnego.

4. Nie do końca zrozumiałe jest pojęcie „renaturyzacji rzek dla rozwoju turystyki wodnej”. Nasza opinia na ten temat byłaby zależna od szczegółowego rozumienia tego sformułowania przez Autorów planu. Pozytywnie opiniowalibyśmy renaturyzację rzek przez likwidację zbędnych budowli hydrotechnicznych. Natomiast działania w zakresie rozwoju małej infrastruktury sprzyjającej turystyce kajakowej, albo usuwanie zwalonych drzew z koryt rzek, nie mogą oczywiście być określane jako renaturyzacja.

Zwracamy uwagę, że na małych i średnich rzekach województwa lubuskiego, wymogi ochrony przyrody rzek stwarzają pewne ograniczenia dla turystyki kajakowej – np. wymagając ograniczeń co do terminów spływów (wyłączenie okresu wiosennego i wczesnoletniego, jak np. w Drawieńskim Parku Narodowym), albo limitów ilościowych; na niektórych rzekach (np. Pliszka) turystyka kajakowa, choć możliwa gdy jej intensywność jest niewielka, byłaby przyrodniczo szkodliwa gdyby przybrała charakter masowy (problem ten wystąpił już np. w Drawieńskim Parku Narodowym). Zagadnienie to powinno być zasygnalizowane w planie.

¹ Wydaje się, że jest to obligatoryjne w świetle rozszerzającej definicji „inwestycji celu publicznego” przyjętej w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Zgodnie z tą definicją, inwestycjami celu publicznego są „działania [a więc nie tylko przedsięwzięcia stricte inwestycyjne!] (...) stanowiące realizację celów, o których mowa w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2010 r. Nr 102, poz. 651 i Nr 106, poz. 675)”. Celem takim, zgodnie z pkt 9b, jest m. in. „ochrona zagrożonych wyginięciem gatunków roślin i zwierząt lub siedlisk przyrody”, realizowana m. in. przez tworzenie form ochrony przyrody.

5. Negatywnie opiniujemy zamierzenia rozwoju dróg wodnych - jako nie mające głębszego uzasadnienia potrzebami transportowymi, a obciążone znacznym ryzykiem oddziaływania na środowisko. W związku z konfliktem z obszarami chronionymi wątpliwe wydaje się, czy zamierzenia takie w ogóle byłyby możliwe do realizacji.
6. Dane o formach ochrony przyrody powinny być zaktualizowane do stanu na 2011 r. (obecnie podano stan na 2008 r., a tylko dla obszarów Natura 2000 – stan aktualny).
7. W części diagnostycznej dotyczącej turystyki sugerujemy pogłębienie omówienia następujących aspektów:
 - a) Walory krajobrazów półnaturalnych województwa, związane z ich wysokim nasyceniem naturalnymi elementami przyrodniczymi – wyrażone m. in. uznaniem swego czasu Ziemi Lubuskiej za europejski Krajobraz Roku 2003/2004,
 - b) Wysokie nasycenie interesującymi zabytkami dawnej techniki – w tym unikatowymi zabytkami związanymi z Odrą, zabytkami hydrotechniki (elektrownie wodne, w tym Kamienna na Drawie, elektrownie na Kwisie i Bobrze), licznymi zabytkami techniki fortyfikacyjnej z różnych epok (nie tylko Międzyrzecki Rejon Umocniony ale cała linia Wału Pomorskiego, fortyfikacje nad Odrą Cigacic, Twierdza Kostrzyn, Twierdza Drezdenko itp.), mosty na Odrze, zabytki techniki wiejskiej (gorzelnie, systemy nawadniające, systemy stawów rybnych).
 - c) Lokalna tradycja architektoniczna – w tym tradycyjne budownictwo obszarów puszczańskich (Puszcza Drawska, Puszcza Notecka, Bory Dolnośląskie), budownictwo olęderskie na obszarach zalewowych (Dolina Noteci, Dolina Warty) – wraz z tradycją ogrodniczą specyficzną dla województwa (tradycja uprawy bzów, rola akacji w krajobrazie),
 - d) Dziedzictwo geologiczne i walory geoturystyczne (Łuk Mużakowa – projektowany geopark, „antropogeniczne pojezierze” po eksploatacji węgla brunatnego k. Łęknicy, obiekty geoturystyczne w Puszczy Drawskiej i Drawieńskim Parku Narodowym).
 - e) Puszcza Drawska jako jeden z najlepiej zachowanych w tej części Europy „obszarów ciemnego nieba”, potencjalny obszar predestynowany do rozwoju astroturystyki.
8. Prognoza oddziaływania planu na środowisko wymaga uzupełnienia w zakresie:
 - a) Głębszej, niż dokonana, analizy oddziaływania na sieć obszarów Natura 2000. W szczególności, konieczne jest dojście w tej analizie do konkluzyjnego stwierdzenia, czy – i pod jakimi warunkami - plan jest wolny od ryzyka znaczącego negatywnego oddziaływania na obszary Natura 2000, względnie konkretnego wskazania w jakich sferach i miejscach ryzyka takie występują i muszą być indywidualnie analizowane w procedurach ocenowych dla konkretnych przedsięwzięć. Jest to warunek ustanowienia planu, w związku z art. 55 ust 2 ustawy o.. ocenach oddziaływania na środowisko i zasady ostrożności wynikającej z art. 191 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej.
 - b) Konkretniej analizy oddziaływania na stan wód, w aspekcie celów środowiskowych dla wód powierzchniowych, wód podziemnych i obszarów chronionych, wynikających z Ramowej Dyrektywy Wodnej i ustawy Prawo Wodne. Należy tu w szczególności zwrócić uwagę, że w związku z obowiązującym od 18 marca 2011 r. nowym brzmieniem ustawy Prawo Wodne w zakresie dot. celów środowiskowych, konieczna będzie nowelizacja i rewizja „programu małej retencji województwa lubuskiego” a także „programu dla Odry 2006” – w szczególności:
 - wiele przewidywanych w tych programach inwestycji hydrotechnicznych, w tym zbiorników retencyjnych, nie będzie mogło być dopuszczonych do realizacji, ze względu na ich

potencjalny negatywny wpływ na stan ekologiczny wód przy równoczesnym braku ustalenia derogacji typu 4.7. w ustanowionym 22.03.2011 r. planie gospodarowania wodami dorzecza Odry,

- zawarte w Prognozie stwierdzenia „*Działania z zakresu małej retencji obejmujące ...regulację cieków, remonty, modernizacje i budowy urządzeń hydrotechnicznych*” powinny być wyeliminowane z tekstu – zaliczanie takich działań do małej retencji jest nadużyciem!
- pozytywnym elementem planu jest ujęcie w nim potrzeb renaturyzacji rzek z punktu widzenia funkcjonowania ryb wędrownych, co jest zgodne z wymogami wynikającymi z Ramowej Dyrektywy Wodnej i z aktualnego brzmienia Prawa Wodnego.

z poważaniem